

Lapsen suojelun AKKUNA – Työväline riskien arvioinnin tueksi

Monialainen osaamisentuki lastensuojelun sosiaalityössä
3/2026

Euroopan unionin
osarahoittama

MONIALAINEN OSAAMISENTUKI
LASTENSUOJELUN SOSIAALITYÖSSÄ

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Anu Niemi-Weckström, projektipäällikkö
Katri Turunen, kehittäjäsosiaalityöntekijä
Kaisa Laiti, psykiatrinen sairaanhoitaja
Johanna Mäki, perheterapeutti

Johdanto

Lastensuojelun arviointi edellyttää kokonaisvaltaista työtettä, jossa lapsen etu ja yksilölliset tarpeet ovat työskentelyn keskiössä.

Monialainen osaamisentuki lastensuojelun sosiaalityössä -hankkeen työvälineen kehitystyössä kehitetyn työvälineen tavoitteena on yhdenmukaistaa ja tukea lastensuojelun arviointia erityisesti riskien tunnistamisen, niiden minimoimisen ja lapsen edun turvaamisen näkökulmasta.

Lapsen suojelun AKKUNA on työväline, joka tukee sosiaalityöntekijää tunnistamaan ja arvioimaan lapsen tilanteeseen liittyviä riskejä sekä suunnittelemaan tavoitteellista muutostyötä lapsen suojaamiseksi – sekä nyt että tulevaisuudessa. Se tarjoaa rakenteen ja konkreettisia välineitä arviointiin ja työskentelyyn erilaisissa lastensuojelun tilanteissa, kuten sijoitustarpeen arvioinnissa, asiakassuunnitelman laadinnassa sekä suojelun tarpeen eli lastensuojelun asiakkuuden tarpeen arvioinnissa. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa lapsen, perheen ja muun verkoston osallisuutta. Lisäksi AKKUNA auttaa tunnistamaan sellaisia tekijöitä, jotka saattaisivat muuten jäädä huomaamatta. Kokonaisuutena työväline tukee laaja-alaista arviointi- ja muutostyöskentelyä ja antaa tukea myös monialaiseen yhteistyöhön.

Viitekehyksenä toimii systeemiteoria ja ACE-ECE-malli, jotka ohjaavat huomioimaan lapsen haitalliset kokemukset ja samalla suuntaavat työskentelyä kohti lapsen ja perheen voimavarojen vahvistamista yhteisöllisesti, systemisesti ja tulevaisuuteen katsoen. Työväline perustuu tutkimustietoon ja tutkittuihin arviointimalleihin.

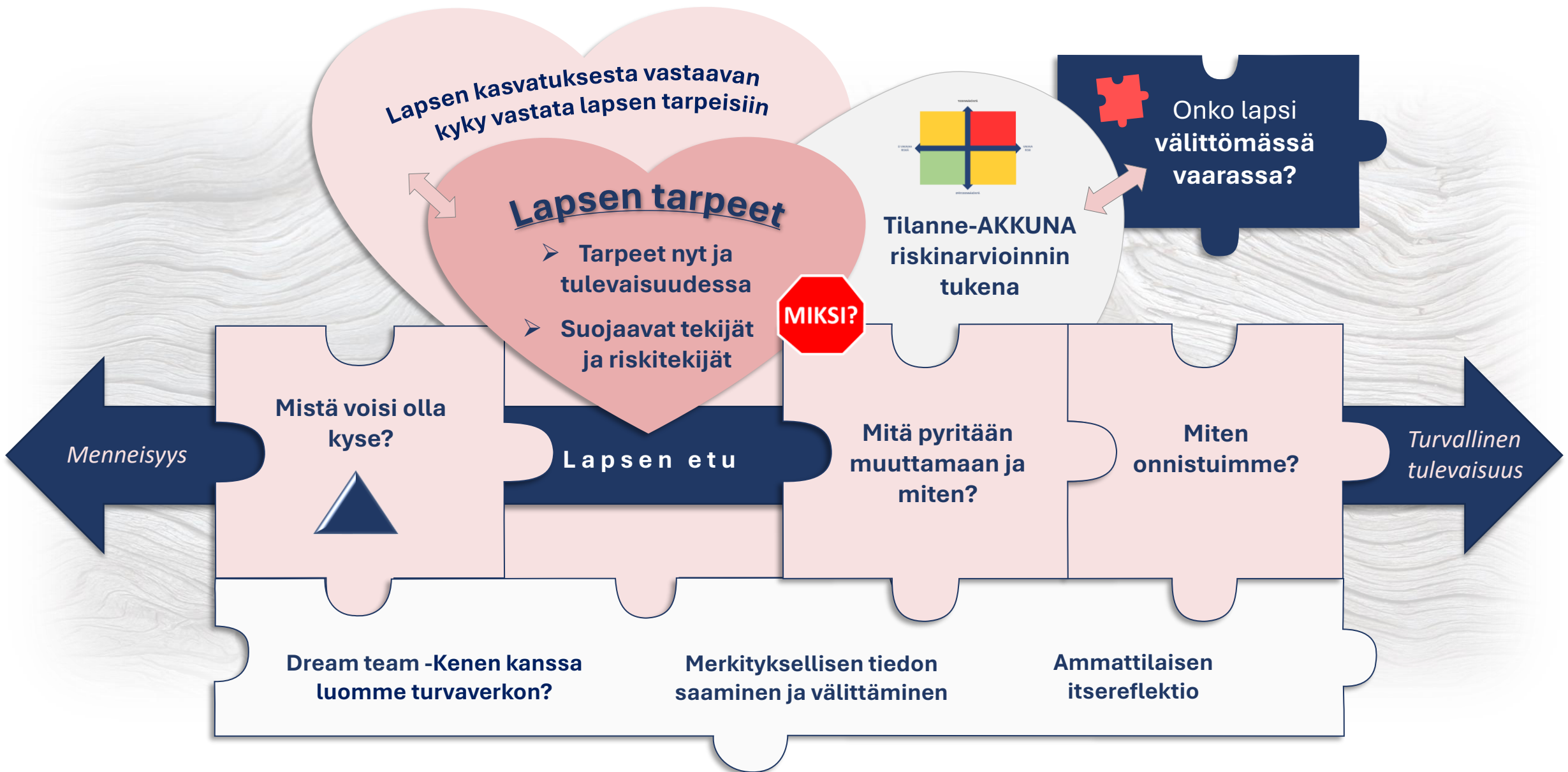
Näin käytät työvälinettä

Työvälineen pääsivulta näet sisällön kokonaisuuden. Voit käyttää työvälinettä edeten sivuilla sinulle tarpeen mukaisessa järjestyksessä tai keskittyä juuri siihen osioon, joka on sinulle ajankohtainen.

Palasia/tekstejä klikkaamalla pääset siirtymään kutakin aihetta käsitteleville sivuille. Jokaiselta sivulta pääset siirtymään takaisin pääsivulle klikkaamalla ”paluu pääsivulle” -laatikkoa.

Liitteistä löydät menetelmiin liittyvät tulostettavat versiot.

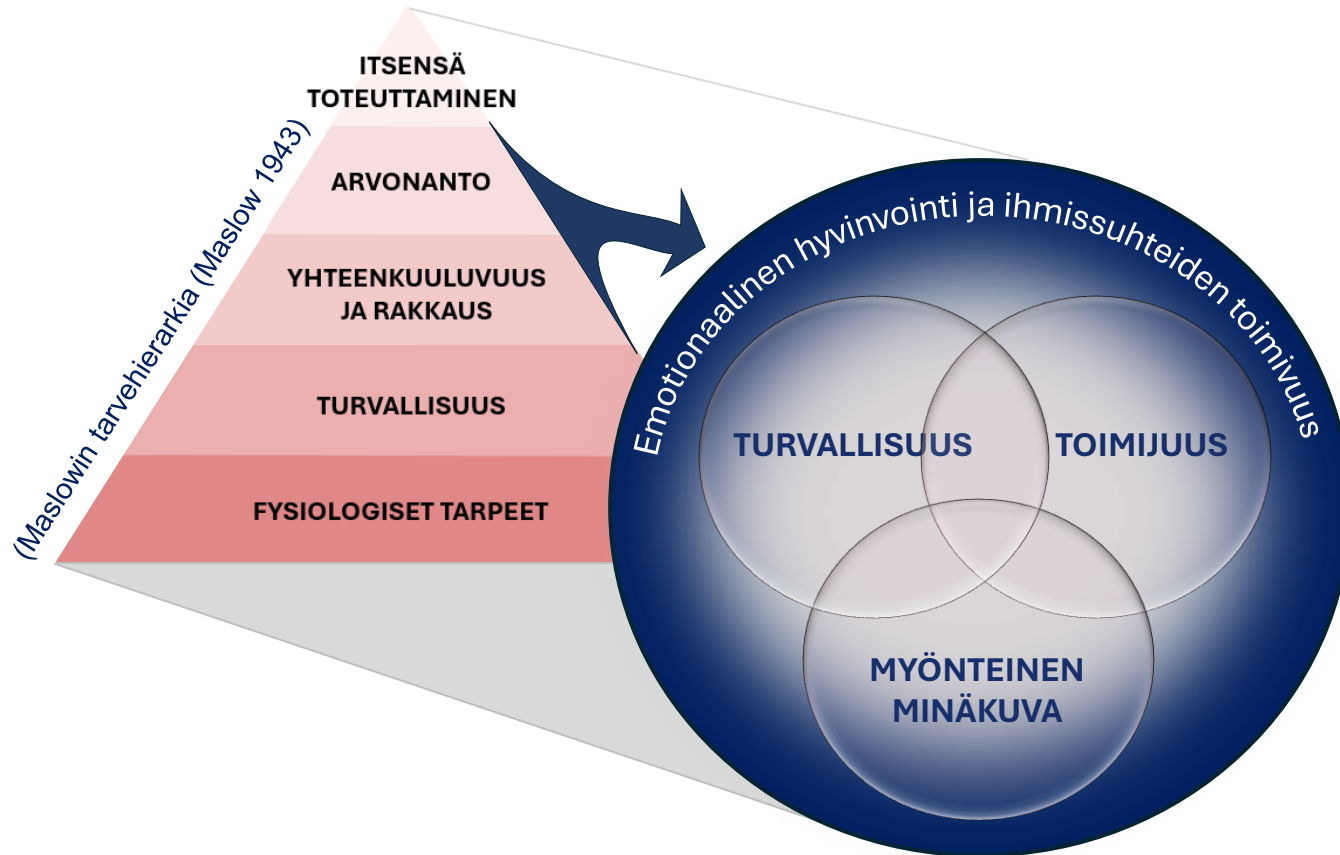
Saat syvempää tietoa työvälineen sisältämistä asioista työvälinettä tukevasta oppaasta, jonka löydät täältä: [Monialainen osaamisentuki lastensuojelun sosiaalityössä | Innokylä](#)

LAPSEN TARPEET 1/3

Kun arvioidaan lapsen kohdistuvaa riskiä, se edellyttää lapsen **yksilöllisten tarpeiden tunnistamisen**. Tähän liittyen on keskeistä selvittää, miten eri suhteet vaikuttavat lapsen hyvinvointiin, koska lapsen kokemus hyvinvoinnista rakentuu ihmissuhteiden ja niissä syntyvien kokemusten kautta.

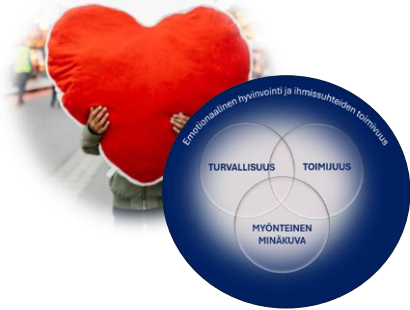

Lapsen hyvinvoinnin malli

Selvitä:

- ❖ Mitkä ovat juuri **tämän lapsen tarpeet** ja **miten niihin vastataan?**
- ❖ Miten eri suhteet vaikuttavat **lapsen kokemaan**
  - ✓ *turvallisuuteen,*
  - ✓ *toimijuuteen ja*
  - ✓ *myönteiseen minäkuvaan?*
- ❖ Miten **oma toimintasi** ammattilaisena vaikuttaa lapsen turvallisuuteen sekä muihin tarpeisiin ja niiden tunnistamiseen?

LAPSEN TARPEET 2/3: Lapsen tutustuminen

Jotta voit tehdä lapsen edunmukaisia ratkaisuja, sinun tulee tietää riittävästi lapsen taustasta, kehityksestä, historiasta sekä hänen kokemuksista arjesta ja ihmissuhteista.

- **Kuka ja millainen tämä lapsi on?**
- **Miten lapsi itse kuvailee omaa arkeaan, ihmissuhteitaan ja turvallisuuttaan?**
- **Millaiset asiat hän kokee myönteistä minäkuvaa vahvistavina?**
- **Millaiset tekijät vahvistavat hänen kokemustaan toimijuudestaan?**

Kuva: Kuvapankki

Tukikysymyksiä lapsen tutustumiseen:

- Miltä elämäsi tuntuu nyt? Millaisia kokemuksia sinulla on sinulle tärkeistä ihmisistä, arjesta ja turvallisuudesta? Miten ne vaikuttavat siihen, miten voit ja tunnetko olosi turvalliseksi?
- Mitä ajattelet siitä, miksi jotkut asiat tapahtuvat?
- Mitä ajattelet siitä, miksi käyttäydyt niin kuin käyttäydyt? Mikä mielestäsi selittää käytöstäsi?
- Miten sinusta huolehditaan, kun tarvitset ruokaa, lepoa tai hoivaa? Kuka näistä asioista huolehtii?
- Ketkä ihmiset ovat sinulle tärkeitä? Kenelle sinä tiedät olevasi tärkeä?
- Keneen sinä luotat?
- Missä ja kenen kanssa tunnet olosi turvalliseksi? Missä et tunne oloasi turvalliseksi?
- Kenelle voit näyttää tunteesi?
- Mistä saat kehuja tai tunnet, että olet tärkeä ja koet onnistuvasi?
- Miten sinulle tärkeät ihmiset tulevat toimeen keskenään?
- Mitä mieltä olet sinulle asetetuista säännöistä ja rajoista?
- Millaista toivoisit elämäsi olevan?
- Onko joitakin asioita, joiden toivoisit muuttuvan? Mitä ne ovat?

Mistä tiedän, että minulle on rakentunut käsitys lapsen kokemasta todellisuudesta?

Mikä vahvistaa lapsen toivoa hänen pärjäämisestään ja hyvinvoinnin vahvistumisestaan?

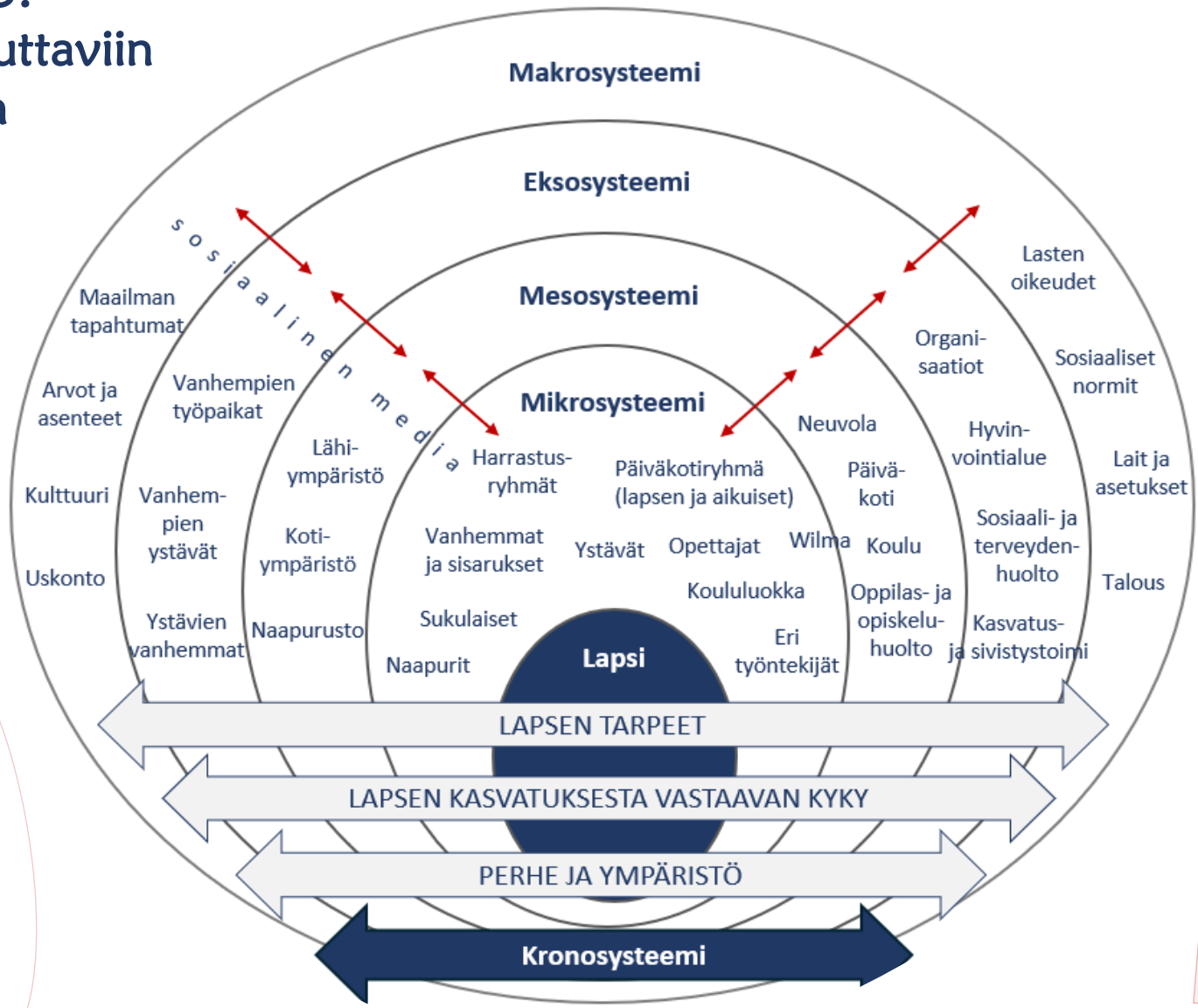

Voit merkitä lapsen kanssa systeemin tasoille lapsen merkityksellisinä pitämiä asioita ja ihmisiä

LAPSEN TARPEET 3/3: Lapsen elämään vaikuttaviin asioihin tutustuminen

Jotta voidaan arvioida, mitä lapsi tarvitsee hyvinvointinsa turvaamiseksi ja mihin muutostarpeet sekä voimavarat paikantuvat, on tärkeää selvittää, minkälaisessa systeemissä lapsi elää.

Voit hyödyntää kuviota tutustuessasi lapsen systeemiin:

- Minkälaiset asiat ja ihmiset vaikuttavat lapsen elämään ja miten?
- Minkälaisia voimavara- ja riskitekijöitä eri suhteisiin liittyy?

Hyvinvointi yhdellä elämän osa-alueella vaikuttaa muihin elämänalueisiin. Muutos yhdessäkin suhteessa heijastuu muualle.

LAPSEN TARPEET NYT JA TULEVAISUUDESSA

Lapsen tarpeita arvioitaessa on aina huomioitava myös kronosysteemi eli ajan ulottuvuus: **miten menneet asiat vaikuttavat lapsen tarpeisiin tänä päivänä ja minkälaisia tarpeita ne tuovat tulevaisuuteen?**

- Huomioi mm. lapsen kehitysvaiheet, erityistarpeet, mahdollinen traumatausta

On tärkeä pitää mielessä, että vaikka tapahtunut haitta ei ole tuota merkittävää riskiä juuri nykyhetkessä, niin pitkittyessään se voi muuttua vakavaksi riskiksi.

- ∞ Mitä juuri tämä lapsi tarvitsee nyt? Entä tulevaisuudessa?
- ∞ Mihin lapsi tarvitsee apua, tukea, helpotusta nopeasti?
- ∞ Minkä pitäisi muuttua, jotta lapsen turvallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat?
- ∞ Millaista työskentelyä lapsen, läheisten ja verkoston kanssa tarvitaan, jotta lapsen turvallisuus ja hyvinvointi paranevat pysyvästi?

(Mukaillen Petrelius 2020)

On tärkeää tiedostaa, että lapsen käsitys ajasta eroaa aikuisen käsityksestä.

- Jos lapsi elää esimerkiksi turvattomissa olosuhteissa ja kokee pelkoa päivittäin, kuukausi tai viikkokin voi tuntua lapselle ikuisuudelta.

*Mihin perustan päätökseni siitä, että sijoitus kestää juuri kolme kuukautta?
Onko ajatukseni lähtökohtaisesti se, että kiireellinen sijoitus kestää 30 vuorokautta?
Jos on, niin miksi?*

SUOJAAVAT TEKIJÄT JA RISKITEKIJÄT

Suojaavien ja riskitekijöiden arviointi lastensuojelussa on keskeinen osa lapsen tilanteen ymmärtämistä ja lapsen edunmukaisten suunnitelmien tekemistä. Pyri tunnistamaan tunnistaa ne tekijät, jotka **lisäävät lapsen haavoittuvuutta** (riskitekijät) ja ne, jotka **vahvistavat lapsen selviytymistä ja hyvinvointia** (suojaavat tekijät). Huomioi myös ajallisuus.

Esimerkkejä suojaavista tekijöistä

- Turvallinen kiintymyssuhde ja vanhemmuuden sensitiivisyys
- Turvalliset, hyvinvoivat ja pysyvät aikuiset, vähintään yksi turvallinen ja luotettava aikuissuhde
- Perheen sisäinen yhteenkuuluvuus
- Hyvä itsetunto ja tunne- ja vuorovaikutustaidot, hyvät sosiaaliset taidot ja kyky luoda ihmissuhteita, hyvät ongelmanratkaisukyvyt, älykkyys ja huumorintaju
- Merkityksellisyyden tunne, onnistumisen kokemukset
- Kyky huomioida ja tunnistaa myönteisiä asioita
- Toivo ja tulevaisuudenusko
- Psykkisen ja fyysisen terveyden vakaus
- Erityishaasteiden asianmukainen hoito
- Myönteinen, ennakoitava ja kannatteleva arki
- Mielekäs, hyvinvointia tukeva vapaa-aika
- Tunne kuulumisesta ryhmään
- Yhteisön tuki (ECE), esim. harrastukset, ystävät, tukiverkosto
- Kehitysympäristöjen ymmärrys lapsen elämäntilannetta kohtaan
- Koulunkäynnin onnistuminen ja osallisuus
- Varhainen tuki ja matalan kynnyksen palvelut
- Ammattilaisten osaava ja myötätuntoinen kohtaaminen

Miten voidaan vahvistaa suojaavia tekijöitä ja/tai minimoida riskitekijöitä?

Lisääkö sijoitus lapsen ulkoisia ja sisäisiä suojaavia tekijöitä enemmän kuin mikään muu vaihtoehto?

Esimerkkejä riskitekijöistä

- Traumaattiset kokemukset
- Turvattomat ihmissuhteet
- Päihde- tai mielenterveysongelmat, riippuvuudet
- Terveystilaan liittyvät haasteet ja huolet
- Rikollisuus
- Radikaalijattelu, mustavalkojattelu, haitalliset ajattelumallit
- Lapsen laiminlyönti tai turvattomat kasvuolosuhteet, kaltoinkohtelu, perheväkivalta
- Taloudellinen tai sosiaalinen eriarvoisuus, huoli toimeentulosta
- Vanhemmuuden puutteet tai ristiriidat, epä johdonmukainen vanhemmuus
- Lapsen oma erityistarve tai käytöshäiriö
- Menetykset (läheiset, taloudelliset jne.)
- Palvelujärjestelmän toimimattomuus ja ammattilaisten vaihtuvuus
- Useat hylkäämisen kokemukset
- Toistuvat muutot tai erilaiset ei-toivotut muutokset
- Sosiaalinen eristäytyminen ja koulupudokkuus
- Useiden kuormitustekijöiden kasautuminen
- Toivottomuus
- Ylisukupolviset traumat (kuten ACE-kokemukset)
- Yhteiskunnalliset ongelmat/epävarmuustekijät

Myös sijoitusprosessi voi olla traumatisoiva.
(Kamula 2024)

LAPSEN KASVATUKSESTA VASTAAVAN KYKY VASTATA LAPSEN TARPEISIIN

Kun tunnistamme lapsen yksilölliset tarpeet, arvioidaan lapsen kasvatuksesta vastaavan kykyä vastata niihin.

❖ Miten huoltaja/lapsen kasvatuksesta vastaava pystyy turvaamaan lapsen

- hyvän hoidon ja kasvatuksen,
  - tasapainoisen kehityksen sekä
  - lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisen valvonnan ja huolenpidon
- lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) määrittelee huoltajan tehtäviä (4 §) ja siten samalla ohjaa, mihin asioihin lastensuojelulla tulee tarvittaessa huoltajan toiminnassa reagoida tai tarjota tukea.

- Mihin juuri tämän lapsen tarpeisiin huoltajat pystyvät vastaamaan? Mihin he tarvitsevat tukea ja millaista?
- Sijaishuollon tarvetta arvioitaessa tulee tarkastella, miksi huoltajien ja julkisen vallan välisiä suhteita tulisi muuttaa lapsen edun toteutumiseksi. Eli miksi sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä pitäisi olla suurempi päätäntävalta lapsen asioista kuin huoltajilla? Miten se edistää lapsen etua?

Lapsen kokemusmaailma ja hänen suojelunsa on lähtökohta myös vanhempien kanssa tehtävässä työssä.

TILANNE-AKKUNA 1/5: Tilanne-AKKUNA riskinarvioinnin tukena

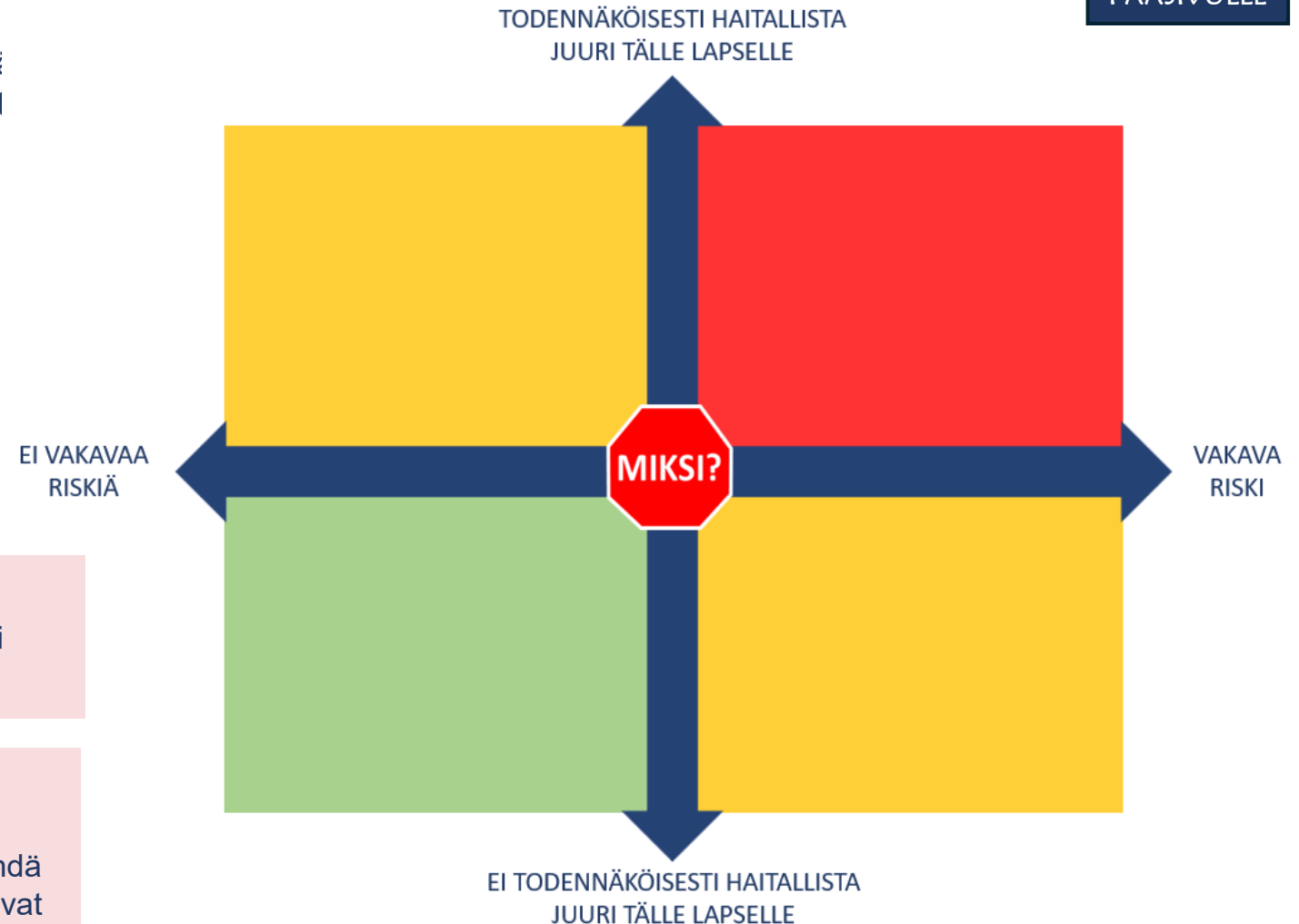
Tilanne-AKKUNA tukee:

- havainnoimaan, minkälaiset tekijät mahdollisesti lisää riskiä ja miten erilaiset voimavaratekijät voivat lieventä
- tietoisessa reflektoinnissa
- pysähtymään arvioinnin perusteisiin
- luomaan yhteistä ymmärrystä
- akuutissa tilanteessa välittömien toimenpiteiden arvioinnissa sekä pidempiaikaisen työskentelyn suunnittelussa (esim. asiakassuunnitelman päivitys)

Tilanne-AKKUNAA voi käyttää...

Itseksesi oman reflektion ja lapsen tilanteen arvioinnin tukena, jolloin se auttaa tarkastelemaan kriittisesti ja eri näkökulmista omaa ammatillista arviointia.

Yhdessä lapsen, perheen, muun verkoston tai oman työparisi/tiimisi kanssa, jolloin se tukee tarkastelemaan tilannetta useasta näkökulmasta. Tällöin voidaan myös tehdä näkyväksi se, miten arviot mahdollisesti yhtenevät tai eroavat ja käydä tästä keskustelua sekä sopia työskentelystä.

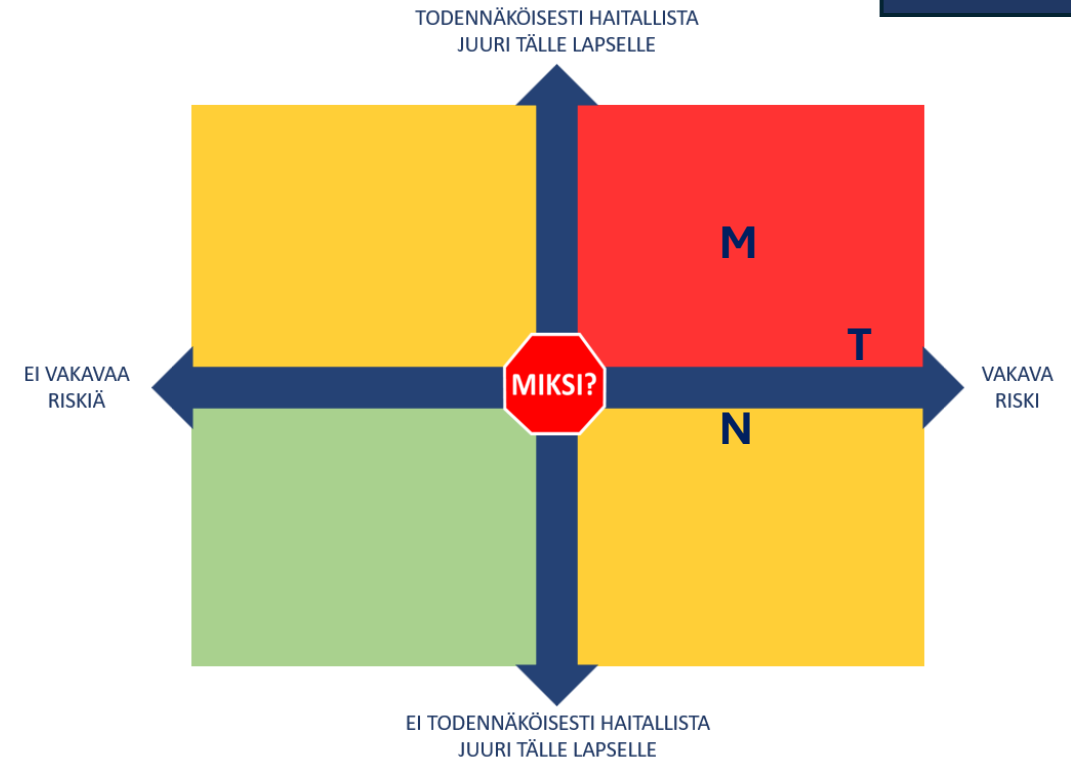
TILANNE AKKUNA 2/5: Miten käytän Tilanne-AKKUNAA?

Tilanne-AKKUNAN käyttöä ohjaa neljä keskeisintä kysymystä, jotka pysäyttävät tarkastelemaan **menneisyyttä**, **nykyisyyttä**, **tulevaisuutta** sekä **muutostarpeita**.

- Jokaisen kysymyksen jälkeen merkitään oma näkemys Tilanne-AKKUNAAAN käyttäen merkkejä **M** (menneisyys), **N** (nykyisyys) ja **T** (tulevaisuus)
- Jos Tilanne-AKKUNAN käyttämiseen osallistuu useampi henkilö, jokaisen arvioista tehdään oma merkintä kunkin kysymyksen kohdalla. Tällöin voit merkitä eri henkilön näkemyksen nimellä, värillä, symbolilla tai muulla sovitulla tavalla.

Riskiä arvioitaessa puntaroidaan jokaisen kysymyksen kohdalla arvioiden ensin lapseen kohdistuvan **riskin vakavuutta** (vaaka nuoli) ja sen jälkeen **turvallisuuden vaarantumisen todennäköisyyttä juuri tämän lapsen tilanteessa** (pysty nuoli).

- Tilanne-AKKUNASSA oikea yläkulma tarkoittaa vakavaa riskiä ja turvallisuuden vaarantumisen korkeaa todennäköisyyttä. Vasen alakulma tarkoittaa puolestaan ei vakavaa riskiä ja turvallisuuden vaarantumisen matalaa todennäköisyyttä. Keltaiset alueet ovat näiden välimuotoja.

Voit tulostaa Tilanne-AKKUNAN tai käyttää sitä digitaalisesti. Löydät tyhjän AKKUNAN liitteistä. Voit myös piirtää AKKUNAN paperille.

Tilanne-AKKUNAN voi täyttää uudelleen työskentelyn edetessä tai tilanteen muuttuessa, jolloin voidaan verrata myös sitä, miten riskinarviointi on mahdollisesti muuttunut ja miksi.

TILANNE-AKKUNA 3/5: Keskeiset kysymykset ja nelikentän merkitykset

TODENNÄKÖISESTI HAITALLISTA
JUURI TÄLLE LAPSELLE

- 1) Mitä on tapahtunut aiemmin? (menneisyys)
- 2) Mitä tapahtuu nyt? (nykyisyys)
- 3) Mitä saattaisi tapahtua? (tulevaisuus)
- 4) Mitä pitäisi tapahtua?

Arvioi **suojaavien tekijöiden ja riskitekijöiden merkityksiä** kyseisen lapsen tilanteessa.

Löydät käytännön esimerkkejä työvälineen käyttöä tukevasta [oppaasta](#).

TILANNE-AKKUNA 4/5: Riskinarvioinnin vaiheet

1) Mitä on tapahtunut aiemmin? (menneisyys)

- Millaisia aiemmin todennettuja haittoja lapsen tilanteessa on?
- Kuinka vakavan riskin ja kuinka todennäköisesti menneisyudessa tapahtuneet asiat ovat muodostaneet lapsen turvalliselle kasvulle ja kehitykselle?

- Mitä tiedämme lapsen historiasta, joka voi vaikuttaa nykyiseen tilanteeseen? (Ei vain sosiaalihuollon tiedot, vaan myös lapsen kehitys ja arki asiakkuuden ulkopuolella.) Milloin asiat ovat alkaneet ja kuinka pitkään jatkuneet?
- Missä kontekstissa asiat ovat tapahtuneet? Mitä tällöin on selvinnyt? Mitä lapsi ja perhe on tällöin asiasta sanonut?
- Mihin tieto ja oma arvioni historiasta pohjautuu?
- Miten lapsi ja perhe kokevat ja selittävät menneet tapahtumat tällä hetkellä? (Mitä heidän mielestään on tapahtunut, miksi ja mitä siitä seurasi?)
- Kuka on ollut huolissaan aiemmin ja mistä syystä johtuen?
- Mikä on suojannut lasta?

M

2) Mitä tapahtuu nyt? (nykyisyys)

- Kuinka vakavan riskin ja kuinka todennäköisesti lapsen nykyinen tilanne muodostaa lapsen turvalliselle kasvulle ja kehitykselle tällä hetkellä?

- Mikä tai mitkä asiat ovat tilanteessa välittömiä **riskejä**?
- Onko riski sellainen, että se aiheuttaa **välittömän vaaran lapselle**, johon tulee reagoida välittömästi?
- Mitä **toistuvia** tilanteita, toimintamalleja ja ajattelutapoja tunnistamme?
- Mikä kaikki suojaa ja varmistaa tällä hetkellä lapsen hyvinvointia sekä turvallisuutta? Onko se riittävää?

N

3) Mitä saattaisi tapahtua? (tulevaisuus)

- Arvioidaan, mikä riski lasta koskee ja kuinka *todennäköinen* ja *vakava* tämän riskin toteutuminen on

- Mitä voi tapahtua lapsen hyvinvoinnille ja turvallisuudelle, jos emme tee mitään tai teemme intervention?
- Jatkuuko lapselle haitallinen tai vaarallinen tilanne todennäköisesti tulevaisuudessa? Pieneneekö tai kasvaako riski? Mihin perustan arvioni?
- Onko mitään tekijöitä/viitteitä siitä, mitkä asiat saattaisivat johtaa muutokseen (esim. ajattelutavassa tai käytöksessä)?
- Millainen vaikutus eri ihmissuhteilla, lapseen vaikuttavilla asioilla, ympäristöillä on lapsen hyvinvoinnille? Miten esim. suunniteltu sijaishuoltopaikka voi vaikuttaa lapseen?
- Jos tilanne jatkuu nykyisellään, mitä siitä voi seurata lapselle **lyhyellä** ja **pitkällä aikavälillä**?

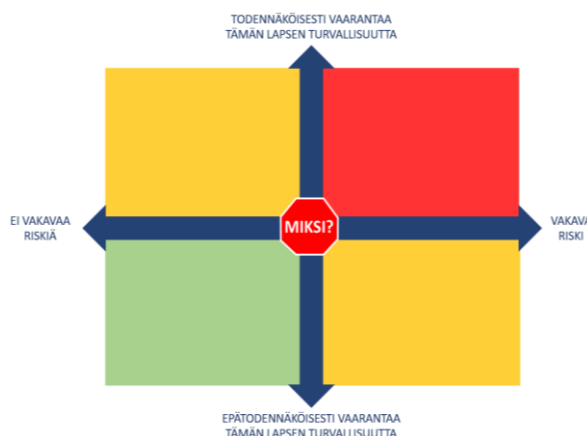
T

TILANNE-AKKUNA 5/5: Reflektointi

4) Mitä pitäisi tapahtua?

- **Mihin merkinnät sijoittuvat Tilanne-AKKUNAN? Miksi?**
- **Mihin muutostarpeet paikantuvat?**
- **Mitä voidaan tehdä tilanteen muuttamiseksi, jotta riskien vakavuus ja todennäköisyys pienenee (lapsen turvallisuus kasvaa)?**

- **Mihin merkinnät painottuvat?** Vai onko merkinnöissä hajontaa joko ajallisesti (M, N, T) tai eri ihmisten arvioissa? Mitkä asiat mahdollisesti vaikuttavat siihen, että arvioissa on hajontaa?
- **Miksi** pidämme tapahtunutta haittaa tai tulevaisuuteen liittyvää riskiä vakavana tai emme koe sitä vakavana juuri tämän lapsen tilanteessa? **Miksi** todennäköisenä tai epätodennäköisenä?
  - Jos riskinarvioinnin merkinnät N (nykyisyys) ja T (tulevaisuus) asettuvat vihreälle tai lähelle sitä, arvioi, onko lapsi todella suojelun tarpeessa.
  - Jos riskinarvion merkintä N eli nykyisyys on punaisella (todennäköinen ja vakava riski), pysähdy “Onko lapsi välittömässä vaarassa?” -osioon
  - Jos kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen tilanteessa nykyisyys ja tulevaisuus asettuu keltaiselle tai punaiselle, arvioi huolellisesti lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden, onko sijoituksen jatkaminen lapsen edun mukaista.
  - Jos riskinarvioinnin merkintä T eli tulevaisuus on punaisella, arvioi välittömän vaaran lisäksi mahdollinen huostaanoton tarve.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä: Kuvaa perustellusti lapselle ja muille asianosaisille, mistä riskitekijät arvioisi mukaan muodostuvat, miten ne vaikuttavat lapsen hyvinvointiin ja mitä pitäisi tapahtua, jotta arviosi tilanteesta siirtyisi vihreään lohkoon.

Sosiaalityöntekijän
ammattillinen arvio
näkyväksi!

ONKO LAPSI VÄLITTÖMÄSSÄ VAARASSA? (1/2)

Jos lapsi on lastensuojelulain 38 §: ja 40 §:n perusteiden mukaisesti välittömässä vaarassa, lapselle voidaan järjestää kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito ja huolto.

- Minkälaiset puutteet lapsen huolenpidossa tai muissa kasvuolosuhteissa uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä?
- Tai miten lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään?

Miksi juuri tämän lapsen tilanne ja juuri nyt edellyttää välitöntä turvaamistoimea?

Kiinnitä erityistä huomiota lastensuojelulain 40 §:n momenttiin "sijaishuollon arvioidaan olevan 4 §:n mukaisesti lapsen edun mukaista".

Vaara on välitön, jos lapsen **terveyden ja kehityksen turvaaminen** edellyttää **välitöntä** hoitoa ja huolenpitoa, jota ei voida toteuttaa kotona ja/tai avohuollon tukitoimin.

Lasta ei siis voida turvallisesti jättää kotiin tai muuhun olinpaikkaan, eikä päätöksentekoa siirtää seuraavaan päivään.

(STM 2015, Lamponen 2022)

Takikysymyksiä kiireellisen sijoituksen arviointiin seuraavalla sivulla

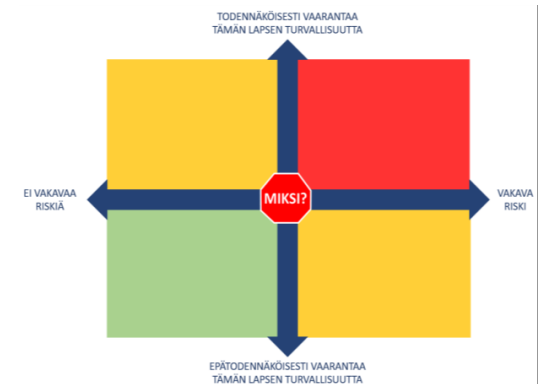
ONKO LAPSI VÄLITTÖMÄSSÄ VAARASSA? (2/2)

Kun arvioit lapsen kiireellisen sijoituksen tarvetta, pysähdy miettimään perusteluita esimerkiksi seuraavia kysymyksiä hyödyntäen.

Miksi juuri tämän lapsen tilanne ja juuri nyt edellyttää välitöntä turvaamistoimea?

- Mikä on se välitön vaara, joka välittömästi uhkaa lapsen terveyttä tai hyvinvointia?
  - Miten lapsen hyvinvointi on akuutisti uhattuna juuri nyt? Mitä sellaista tietoa minulla on, mitä ei ollut esimerkiksi eilen? Miten tilanne on muuttunut?
  - Mitkä ovat sellaisia merkityksellisiä lapsen hyvinvointiin vaikuttavia asioita, joita huoltaja ei pysty tässä hetkessä lapselle turvaamaan?
  - Miksi avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia tai riittäviä?
  - Miten se vaikuttaa mahdollisuuksiin suojata lasta tässä hetkessä, jos sosiaalihuollolla on vahvempi päätäntävalta lapsen asioista kuin huoltajalla? Miten se edistää lapsen etua?
- Miten todennan välittömän vaaran?
  - Mihin tieto/arvio/oma kantani pohjautuu? Miten oma historiani tai tunteeni vaikuttavat arvioon?
- Mitä riskejä toteutunut haitta aiheuttaa lapsen välittömälle hoidolle ja huolenpidolle?
  - Miten kiireellinen sijoitus todennäköisesti vaikuttaa riskien minimoimiseen?
  - Jos emme tee mitään, mitä tilanteesta voi seurata lapselle?
- Kenen kaikkien turvaamiseksi teen sijoituspäätöksen? Miten ratkaisuuni vaikuttaa sen tiedostaminen, että voin joutua vastuuseen myös sijoittamatta jättämisestä?

Voit hyödyntää Tilanne-**AKKUNAA** myös itsereflektion tukena akuutissa tilanteessa.

➤ **Tukea kiireellisen sijoituksen arviointiin (Kuntaliitto)**

➤ **Lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta (Barnahus)**

(avautuu uuteen välilehteen)

MISTÄ VOISI OLLA KYSE?

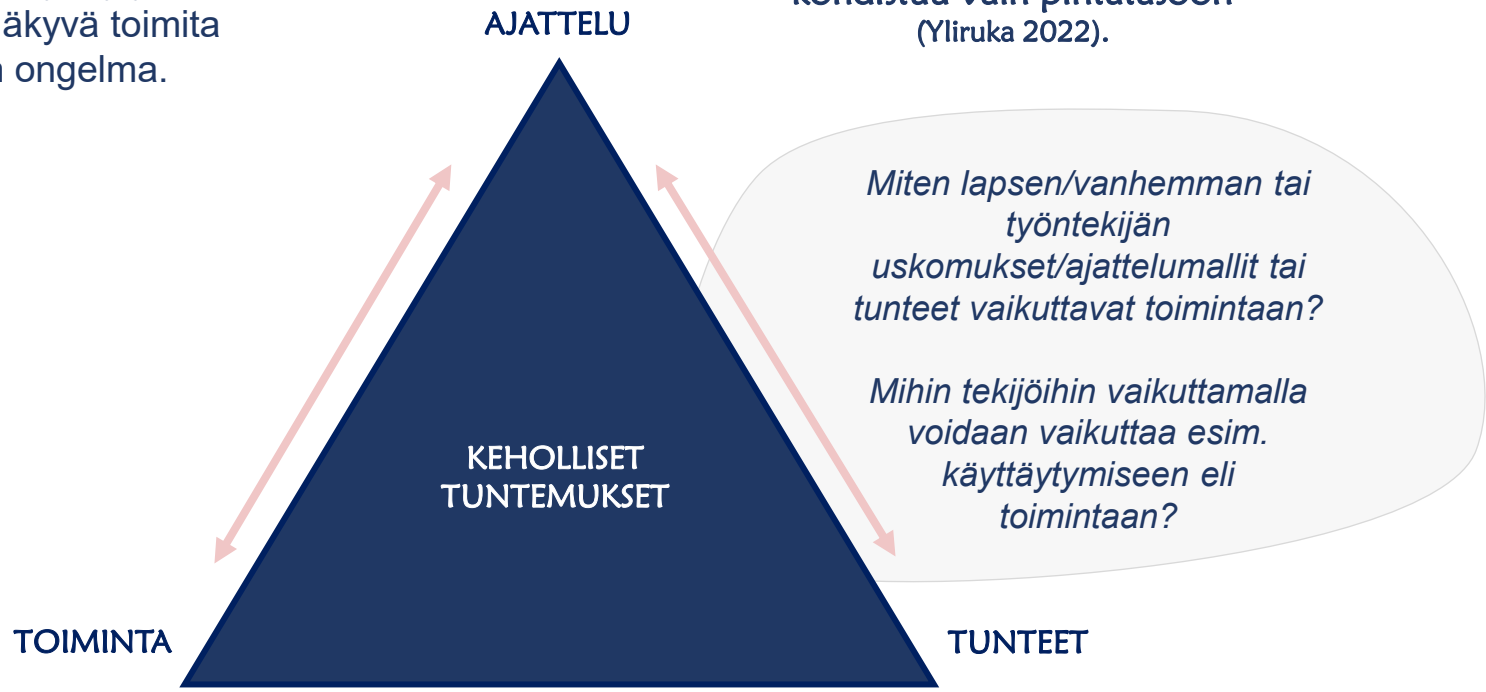
Jotta on mahdollista tunnistaa lapsen todelliset tarpeet ja siten systeemin keskeiset muutostarpeet, on tärkeää selvittää, mitä näkyvän toiminnan taustalla voi olla. Kun taustasyyt tai tilanteeseen vaikuttavia asioita tunnistetaan, voidaan löytää vaihtoehtoisia keinoja tukea toivottua muutosta.

Näkyvä toiminta – esimerkiksi lapsen ”ongelmallinen” käyttäytyminen – voi olla keino selviytyä itselle vaikeassa tilanteessa. Näkyvä toiminta nähdään lähtökohtaisesti pyrkimyksenä ratkaista jokin ongelma.

On hyvä tiedostaa, että riskit kasvavat, jos työskentely kohdistuu vain pintatasoon (Yliruka 2022).

Ajattelun lähtökohdat:
Mitä sinulle on tapahtunut?
(ei "Mikä sinussa on vikana?")
Mistä yrität selviytyä?

 Voit hyödyntää kognitiivista kolmiota muodostaessasi erilaisia vaihtoehtoisia selitysmalleja eli hypoteeseja pohtiessasi itseksesi tai muiden kanssa, mistä esimerkiksi näkyvässä toiminnassa voisi olla kyse.

Kolmion kärjet ovat suhteessa toisiinsa. Kun muuttaa yhtä osiota, se vaikuttaa muihin.

LAPSEN ETU

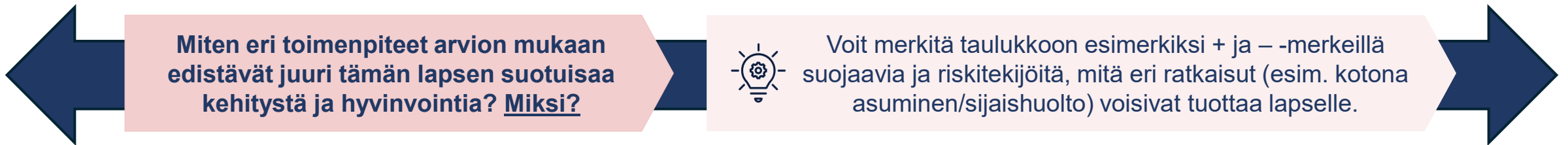
Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle (lastensuojelulaki 4 §):

- 1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
- 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;
- 3) taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;
- 4) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
- 5) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;
- 6) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä
- 7) kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.

	Vaihtoehto 1 (esim. koti/ tietty tukitoimi)	Vaihtoehto 2 (esim. sijoitus laitokseen)
1)		
2)		
3)		
4)		
5)		
6)		
7)		

MIKSI?

**PALUU
PÄÄSIVULLE**

- Voit näyttää myös lapselle, minkälaisiin asioihin lastensuojelussa kiinnitetään huomioita lapsen tilannetta arvioitaessa. On tärkeää, että lapsi voi ilmaista näkemyksensä ja kokemuksensa eri asioista.
- Voit pyytää huoltajia kirjaamaan myös itsenäisesti kohta kohdalta, miten huoltaja itse pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin ja mitä se edellyttäisi, että riskitekijät vähenisivät ja suojaavat tekijät lisääntyisivät.

**Täytettävä
taulukko**

MITÄ PYRITÄÄN MUUTTAMAAN JA MITEN? 1/2

Lapsen ja muiden asianosaisten on tärkeää saada kertoa omat näkemyksensä tilanteestaan, tuen tarpeistaan ja työskentelyn tavoitteista. Yhdessä tehty arviointi luo perustan asiakassuunnitelmille, joihin perheet voivat aidosti sitoutua (Lastensuojelun laatusuositus 2018).

1. Määritellä tavoitteet ja muutostarpeet yhdessä

- Tunnistakaa ja konkretisoikaa yhdessä, mihin olosuhteisiin ja asioihin pyritään vaikuttamaan lapsen suojelemiseksi ja miksi juuri näihin.
- Mitä konkreettisemmin tavoitteet ja niihin paikantuvat muutostarpeet sanoitetaan, sitä helpompi on myös arvioida työskentelyn vaikuttavuutta.

2. Paikantakaa keskeiset suhteet (myös muut kuin ihmissuhteet)

- Muutos toiminnassa edellyttää lähtökohtaisesti muutoksia ajattelutavoissa tai tunteissa. Nämä taas ovat kytköksissä erilaisiin asioihin ja ihmisiin liittyviin suhteisiin.
- Toimi sosiaalisen asiantuntijana: selvitä, mitkä suhteet ovat keskeisiä lapsen suojelun ja tavoitellun muutoksen toteutumiseksi: perheen sisällä, verkostossa, lapsen arkisissa yhteisöissä ja palvelujärjestelmässä.
- Mitä lapsen suojelun toteutuminen edellyttää sosiaalityöntekijältä?

3. Suuntaa työ suhteisiin, ei pelkkiin palvelukeskeisiin toimenpiteisiin

- Sosiaalihuollon muutokseen tähtäävät palvelut toteutuvat ennen kaikkea suhteissa: esimerkiksi perhetyö tai sijoitus eivät itsessään tuota muutosta, vaan todellinen vaikuttavuus syntyy suhteissa ja kohtaamisissa, jotka nämä tukitoimet mahdollistavat.
- Konkretisoikaa sosiaalityöntekijän ja mahdollisten muiden tukitoimien työskentelyn ydintavoitteet ja niihin kytkeytyvät keinot siten, että kaikilla osallisilla on yhteinen ymmärrys, mitä työskentelysuhteilla tavoitellaan ja mihin valitut ratkaisut perustuvat.

Vain sellaisiin tavoitteisiin voi aidosti sitoutua, joihin on itse päässyt vaikuttamaan.

Oikea toimenpide väärään aikaan on väärä toimenpide.
(Pyhäjoki 2022)

Huomioi suhdeverkostossa muutkin kuin ihmissuhteet.

Miten tilanteessa vaikuttavat esim. suhteet:

- onnistumisiin/haasteisiin menneisyydessä ja tulevaisuudessa
- koulunkäyntiin, opiskeluun, työhön
- päihteisiin
- auktoriteetteihin
- valtaan ja tietoon
- lastensuojeluun instituutiona
- muiden ammattilaisen osaamiseen
- oman toimijuuden, toiminnan ja ajattelun merkitykseen

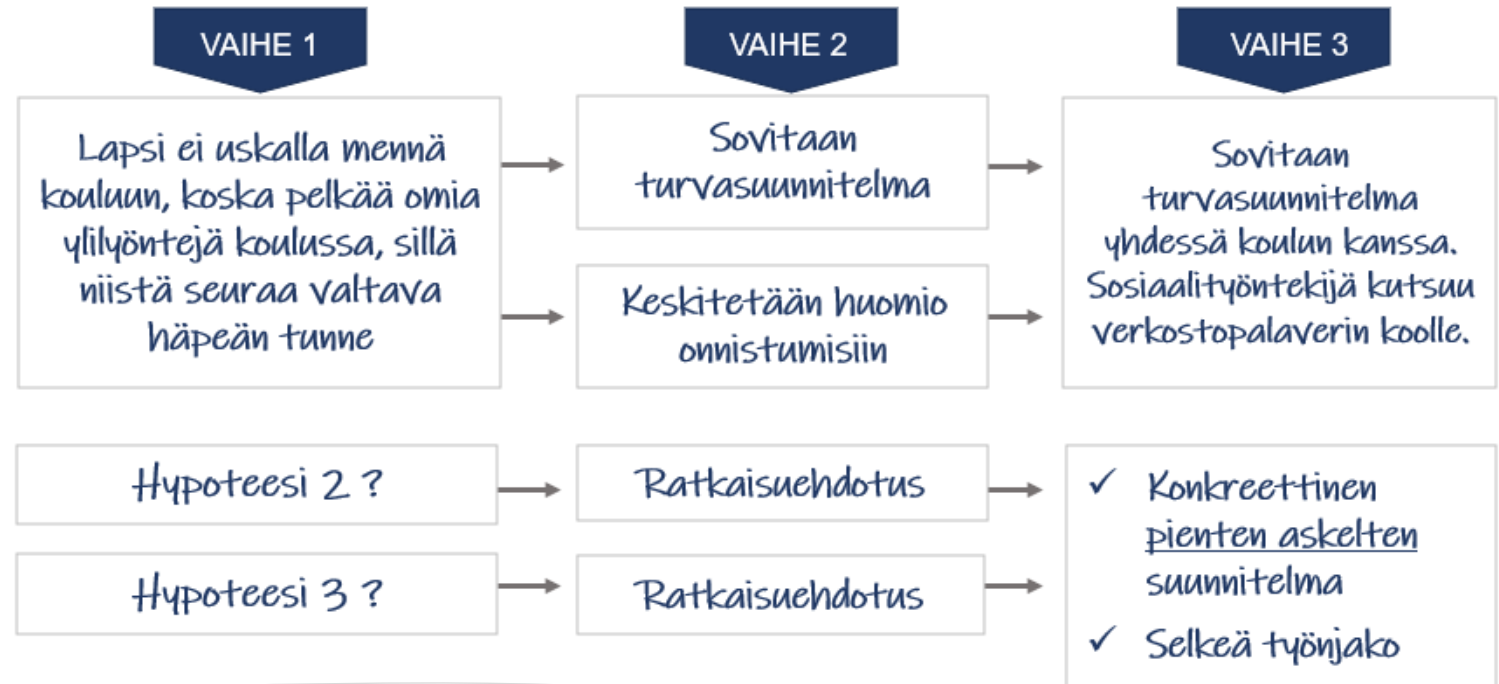

MITÄ PYRITÄÄN MUUTTAMAAN JA MITEN? 2/2

Hypoteesi eli **olettaus** siitä, mikä mahdollisesti selittää tilannetta, määrittää myös sen, minkälaisilla ratkaisuilla tilannetta pyritään muuttamaan.

Tämän vuoksi on tärkeää tunnistaa yhdessä keskeisimmät hypoteesit ja niiden myötä muutostarpeet sekä tarkoituksenmukaiset ratkaisuvaihtoehdot.

- Vaihe 1:** Pohdi reflektoiden tilanteeseen liittyvien kanssa, minkälaisia hypoteeseja teillä on. Eli "mistä voisi olla kyse?" Kirjatkaa hypoteesit.
- Vaihe 2:** Keskustelkaa siitä, minkälaisilla eri ratkaisuvaihtoehdoilla eri hypoteesien suhteen olisi tarkoituksenmukaista toimia ja miksi. Kirjatkaa valitsemanne ratkaisuehdotukset.
- Vaihe 3:** Valitkaa yksi tai useampi ratkaisuvaihtoehto ja sopikaa, miten ja millaisella työnjaolla asiassa edetään.

Voit hyödyntää esimerkiksi **kognitiivista kolmiota** hypoteesien pohtimisen tukena sekä **yhteistoiminnallista auttamiskarttaa** asiakassuunnitelman rakentamisen tukena.

The Cognitive Triangle diagram shows the relationship between **AIATTEU** (Thought), **TOIMINTA** (Action), and **TUNTEET** (Emotion). The CPS model includes sections for **KEHÄLLYYS TUNTOJEN** (Empathy), **PROBLEMIEN** (Problems), **TOIMINTA** (Action), **TUNTEET** (Emotion), and **SUUNNITELMA** (Plan).

MITEN ONNISTUIMME? 1/2

Työskentelyn arvioinnissa on tärkeää tarkastella yhdessä lapsen ja läheisten sekä muun verkoston kanssa kanssa sitä, **miten tarjottu tuki ja palvelut ovat vaikuttaneet ja ovatko lapsi ja perhe kokeneet hyötyvänsä niistä** (Lastensuojelun laatusuositus 2019).

Kun ylätavoitteena on minimoida lapselle aiheutuva haitta ja maksimoida hänen hyvinvointinsa, on olennaista tarkastella myös sitä, **mistä tunnistamme, että olemme päässeet yhteisesti asetettuihin tavoitteisiin**.

- Onko työskentely kohdentunut niihin asioihin, joihin pyrimme saamaan muutosta? Missä olemme onnistuneet, missä emme?
- Ovatko lasta koskevat riskit muuttuneet? Mikä siihen vaikutti?
- Mistä tunnistamme, että ainakin pieni askel on otettu kohti toivottua muutosta? Mikä edisti tätä?
- Miten palveluiden eheys ja jatkuvuus on rakennettu?
- Miten lapsi ja perhe ovat kokeneet työntekijöiden toiminnan? Mikä on vahvistanut turvallisuuden tunnetta? Mikä heikentänyt?

Lapsen oma tieto ja kokemukset, ajatukset ja toiveet ovat lastensuojelun arvioinnin ydin.

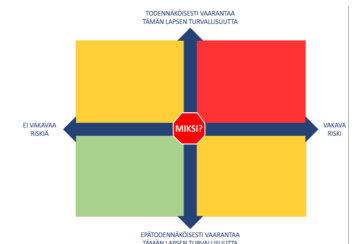
(Lastensuojelun laatusuositus 2019)

Lastensuojelun toimenpiteiden vaikuttavuus voidaan arvioida vain, jos lapsen kokemukset ja tarpeet otetaan huomioon.

(Yliruka 2025)

Voit hyödyntää Tilanne-**AKKUNAA** myös työskentelyn arvioinnin tukena.

Miten eri toimenpiteet ovat vaikuttaneet lapsen ja perheen tilanteeseen? Miksi?

Tukea osallisuuteen ja yhteistyön arviointiin:

Osallisuuden talot

(avautuu uuteen välilehteen)

MITEN ONNISTUIMME? 2/2

Palautetietoisella työskentelyllä on merkittävä rooli vaikuttavuustiedon tuottamisessa. Sen avulla voidaan esimerkiksi tunnistaa lasten ja perheiden tarpeet tarkemmin, saada tietoa lapsen hyvinvoinnista ja siinä tapahtuvista muutoksista, arvioida työskentelyn vaikuttavuutta sekä luoda läpinäkyvyyttä ja luottamusta toiminnan ympärille.

Kun lapsi tai vanhempi kokee, että hänen mielipiteensä vaikuttaa, se lisää motivaatiota ja sitoutumista yhteistyöhön. Se voi myös edistää toivon vahvistumista, joka on keskeinen elementti muutostyöskentelyssä. Palautetietoisuus ei siis tarkoita samaa kuin asiakastyytyväisyyden arviointi.

Palautetietoisuus toimii ikään kuin "peilinä", joka auttaa työntekijää näkemään myös oman työnsä vaikutukset.

Palautetietoisuus lastensuojelutyössä

voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sosiaalityöntekijä:

- kuuntelee herkällä korvalla lapsen ja perheen kokemuksia omasta työskentelystään,
- havainnoi vuorovaikutustilanteita ja sanoittaa niitä ääneen,
- arvioi omaa työskentelyään suhteessa asiakassuunnitelman tavoitteisiin,
- kehittää omaa työtään palautteen perusteella.

Voit hyödyntää esimerkiksi näyttöön perustuvia FIT-mittareita vaikuttavuustiedon tuottamisessa. FIT-mittarin toinen mittari (SRS) keskittyy työskentelysuhteeseen. Siinä kysytään tapaamisen päätteeksi:

- 1) olenko kokenut tulevani kuulluksi, ymmärretyksi ja kunnioitetuksi,
- 2) olemmeko työstäneet asioita, jotka ovat olleet minulle tärkeitä,
- 3) kuinka työntekijöiden työtapo sopi minulle sekä
- 4) yleisarvio tapaamisesta. Vanhemmat tai lapsen/nuoren opettaja voi rinnakkaisarvioida lapsen vointia.

DREAM TEAM - KENEN KANSSA LUOMME TURVAVERKON?

Koska lapsen ja perheen tilanteet ja niihin vaikuttavat asiat ovat moniulotteisia, on olennaista tunnistaa, keitä olisi tärkeä kutsua mukaan yhteistyöhön. Näin voidaan luoda yhteensovitettu lapsen tuen tarpeisiin vastaava turvaverkko.

- ❑ Minkä tahon tai osaamisen mukaan kutsuminen edistää sitä, että juuri tämän lapsen yksilölliset tarpeet ja hänen elämänsä vaikuttavat asiat tunnistetaan?
- ❑ Kuka voisi olla tukena siinä, että tämän lapsen elämän riskitekijät vähenevät ja suojaavat tekijät lisääntyvät?
- ❑ Kenen kanssa meidän tulee muodostaa tiimi lapsen ympärille, jotta voimme vastata yhdessä hänen tuen tarpeeseen? Tai jos emme itse tiedä siihen vastausta, mietitään, kenen kanssa asiaa olisi hyvä pohtia.

(mukaillen Petrelius 2020)

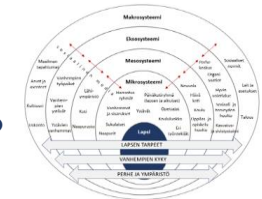
Sosiaalihuollon viranomaisen on huolehdittava siitä, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista (Sosiaalihuoltolaki 2014).

On tärkeä tehdä *monialainen suunnitelma* yhteistyön ja vastuunjaon selkeyttämiseksi.

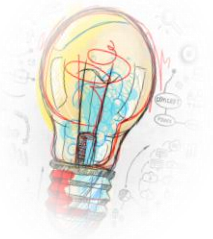

Esimerkiksi verkostokartan tai systeemintasojen avulla tarkastelu voi auttaa tunnistamaan:

- Keitä ihmisiä kuuluu lapsen arkeen?
- Missä ympäristöissä lapsi on säännöllisesti?
- Mitkä suhteet vahvistavat lapsen suojaavia tekijöitä?

Miten lapsen suojele voi toteutua, jos lapsen arkeen tiiviisti liittyvät varhaiskasvatuksen, koulun tai terveydenhuollon ammattilaiset eivät ole riittävän tietoisia lapsen tilanteesta ja tuen tarpeista?

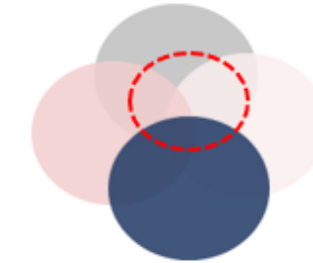

MERKITYKSELLISEN TIEDON SAAMINEN JA VÄLITTÄMINEN

Jotta on mahdollista saada riittävän kokonaisvaltainen ymmärrys lapsen elämäntilanteesta ja siihen vaikuttavista asioista, on tärkeää yhdistää lapsen tieto, vanhempien ja lapsen muiden läheisten tieto sekä ammattilaisten tieto.

Sosiaalityöntekijän on erityisen tärkeää edistää myös sitä, että lapsen kokemusmaailma ja näkemykset ovat läsnä kaikessa työskentelyssä.

- **Mikä on sellaista merkityksellistä tietoa, jota jakamalla voin edistää sitä, että muut lapsen ympärillä olevat toimijat voivat vastata mahdollisimman hyvin lapsen tarpeisiin?**
- **Minkä tiedon jakaminen edistää voimavarojen vahvistumista ja riskitekijöiden minimoimista?**

Parhaimmillaan jaettu tieto synnyttää uutta tietoa ja ymmärrystä edistäen näin myös työskentelyn vaikuttavuutta.

- Lainsäädäntö tukee ja mahdollistaa yhteistyön sekä tarkoituksenmukaisen tiedonvaihdon, kun se on perustelua lapsen edun toteutumiseksi.
- **Sosiaalityöntekijällä on laaja tiedonsaantioikeus, mutta myös tiedon luovuttamisen velvollisuus.**

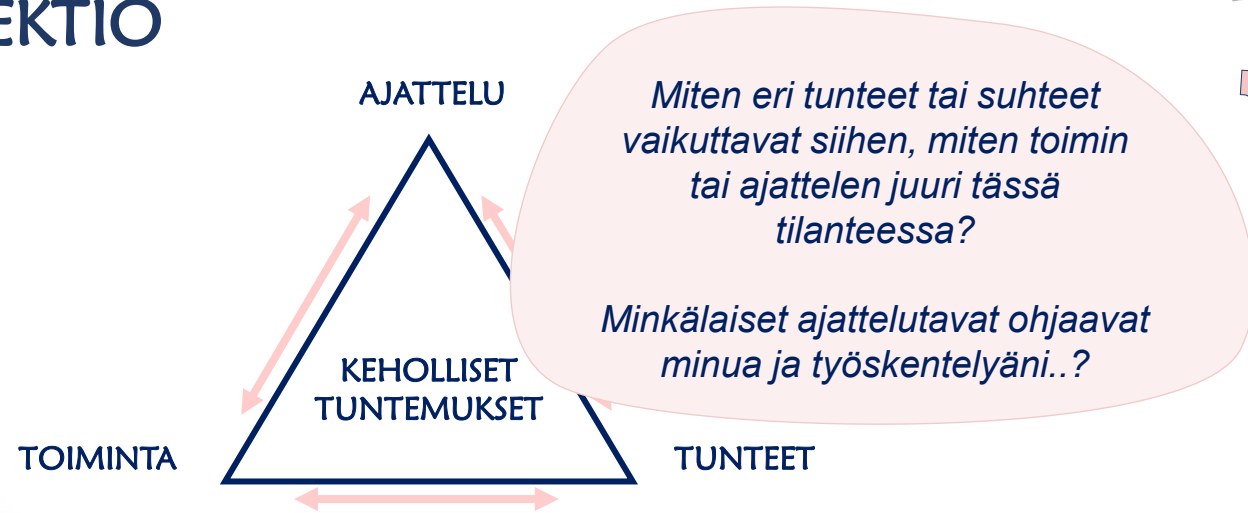

Keskeisintä pohtia, miten tiedon välittäminen tai välittämättä jättäminen vaikuttaa lapsen edun toteutumiseen!

*Mitä voisi tapahtua, jos kerron?
Mitä voisi tapahtua, jos en kerro?*

AMMATTILAISEN ITSEREFLEKTIO

Sillä, mitä asioita lapsesta ja perheestä huomioidaan, miten tulkitseen lapsen tilannetta selittäviä tekijöitä ja miten prosessoitin tietoa, on merkitystä päätöksenteolle ja ratkaisuille, joilla pyrin vaikuttamaan lapsen tilanteeseen (Jaakola ym. 2023).

- Mistä tiedän, että olen tutustunut riittävästi juuri tämän lapsen tilanteeseen vaikuttaviin asioihin ja hänen kokemusmaailmaansa?
- Miksi ajattelen tietyn toimenpiteen/palvelun edistävän juuri tämän lapsen hyvinvointia? Mihin tosi asiassa perustan toimintani/ratkaisuni ja miksi?
- Olenko varmasti toiminut niin, että olen edistänyt muiden lapsen ympärillä olevien ihmisten ymmärryksen kasvattamista sen suhteen, miten voimme vastata juuri tämän lapsen tarpeisiin? Mistä huomaan, että olen jakanut omaa ammattiosaamistani muiden hyödyksi?
- Miten olen johtanut prosessia? Miten organisaation tavat vaikuttavat arviooni ja toimintaani? Entä turvallisuuden tunteeseeni?
- Toiminko läpinäkyvästi ja luotettavasti myös käyttäessäni kontrollia ja valtaa?
- Entä jos olenkin tehnyt väriä tulkintoja? Mistä tunnistaisin sen? Kenen kanssa voisin vielä reflektoida tilannetta, jos olen epävarma.

LIITTEET

Liite 1: Lapsen elämään vaikuttaviin asioihin tutustuminen

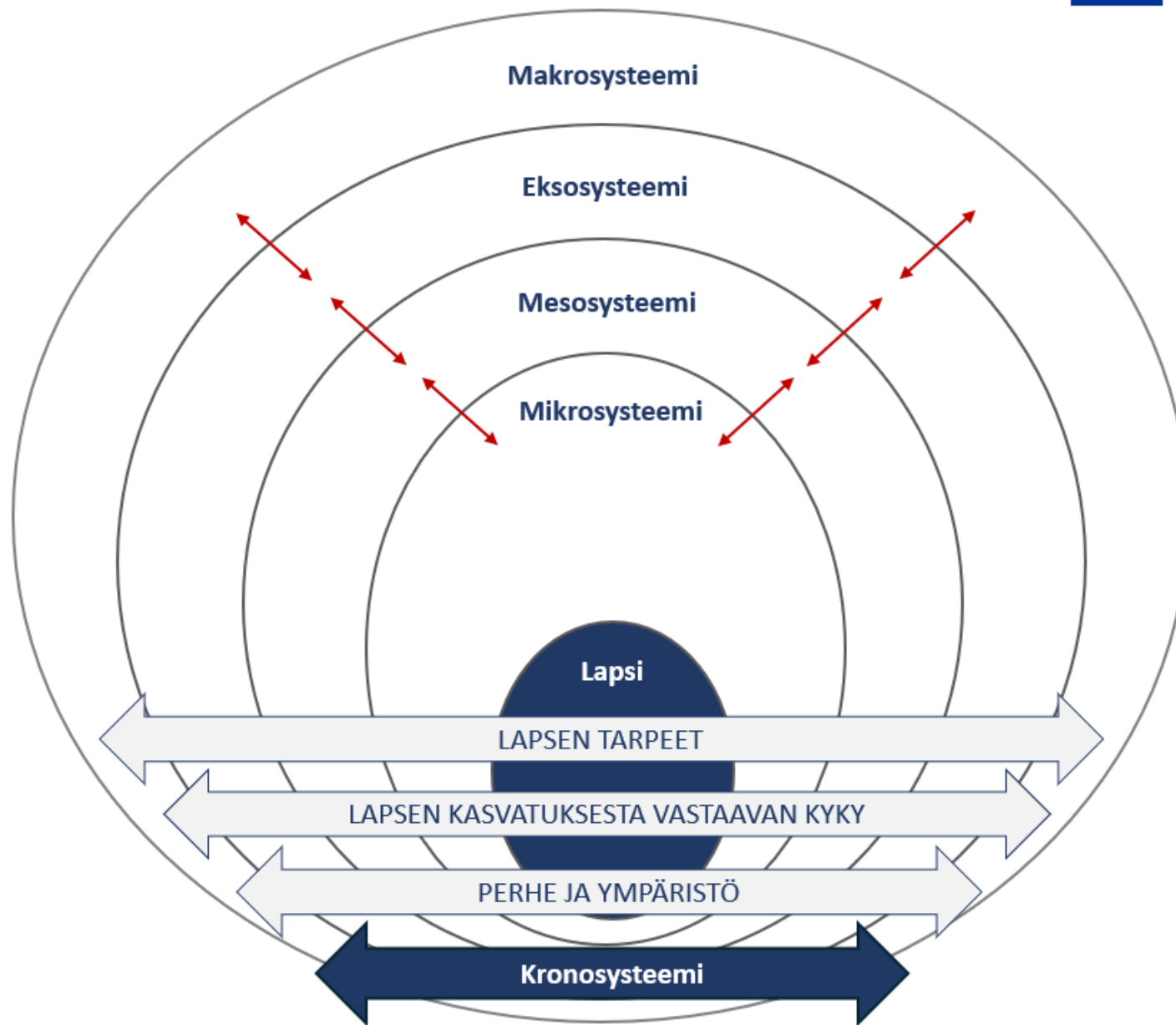
Liite 2: Lapsen etu

Liite 3: Tilanne-akkuna

Liite 4: Yhteistoiminnallinen auttamiskartta

LAPSEN TARPEET: Lapsen elämään vaikuttaviin asioihin tutustuminen

- Minkälaiset asiat ja ihmiset vaikuttavat lapsen elämään ja miten?
- Miten ne vaikuttavat toisiinsa?
- Minkälaisia voimavara- ja riskitekijöitä eri suhteisiin liittyy?
- Minkä asian/suhteen muutos voisi edistää sitä, että voimavaratekijät vahvistuvat?

LAPSEN ETU

Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle (lastensuojelulaki 4 §):	Vaihtoehto 1:	Vaihtoehto 2:	Vaihtoehto 3:
1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet			
2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon			
3) taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen			
4) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden			
5) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen			
6) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan			
7) kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen			

Voit merkitä taulukkoon esimerkiksi + ja – -merkeillä tai kirjaamalla suojaavia ja riskitekijöitä, mitä eri ratkaisut (esim. kotona asuminen/sijaishuolto, valitut avohuollon tukitoimet) voisivat tuottaa lapselle.

TILANNE-AKKUNA

Euroopan unionin
osarahoittama

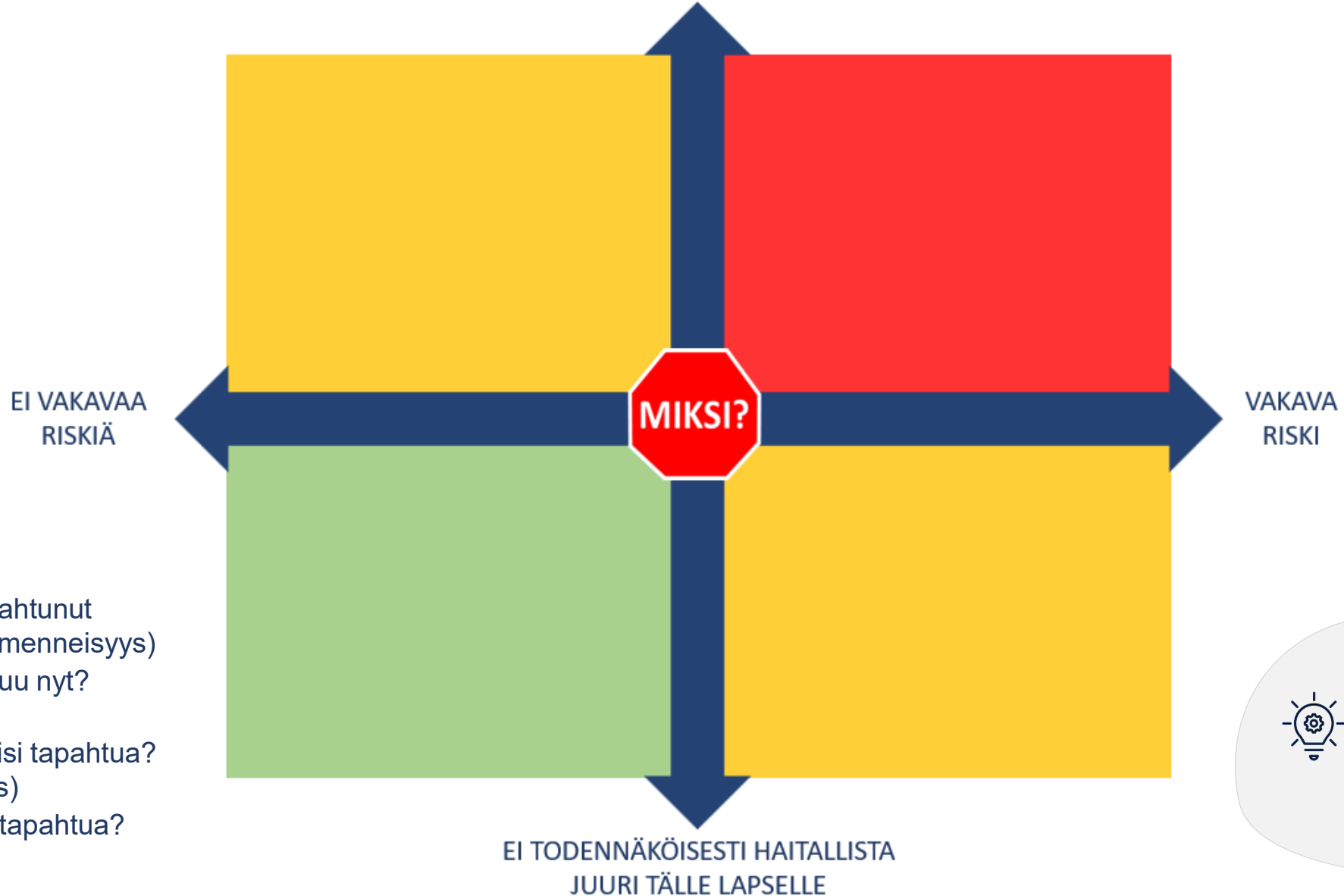

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

MONIALAINEN OSAAMISENTUKI
LASTENSUOJELUN SOSIAALITYÖSSÄ

TODENNÄKÖISESTI HAITALLISTA
JUURI TÄLLE LAPSELLE

- 1) Mitä on tapahtunut aiemmin? (menneisyys)
- 2) Mitä tapahtuu nyt? (nykyisyys)
- 3) Mitä saattaisi tapahtua? (tulevaisuus)
- 4) Mitä pitäisi tapahtua?

Arvioi **suojaavien tekijöiden ja riskitekijöiden merkityksiä** kyseisen lapsen tilanteessa.

YHTEISTOIMINNALLINEN AUTTAMISKARTTA

Euroopan unionin
osarahoittama

MONIALAINEN OSAAMISENTUKI
LASTENSUOJELUN SOSIAALITYÖSSÄ

Yhteistoiminnallinen auttamiskartta on menetelmä, jonka tavoitteena on lisätä lapsen ja perheen osallisuutta, selkeyttää tuen kokonaisuutta ja syventää yhteistä ymmärrystä lapsen ja perheen tilanteesta.

Keskeistä on, että se tehdään yhdessä siten, että lapsen ja läheisten omat näkemykset ovat keskiössä.

Menetelmää voidaan käyttää sekä asiakassuunnitelman laadinnassa, arviointityössä että työskentelyn aikana muutostavoitteiden näkyväksi tekemisessä.

VISIO

Millaista olisi lapsen ja perheen hyvä elämä, jossa toteutuu turvallisuus, pysyvyys/vakaus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi?

- Mitä toivot itsellesi? Entä vanhemmallesi/lapsellesi?
- Millaista haluaisit lapsen elämän olevan?

ESTEET/HAASTEET

Mikä estää visiota toteutumasta?

- Mistä olemme huolissamme?
- Mitä riskitekijöitä tilanteeseen liittyy?

TUKI

Mikä tukee saavuttamaan vision?

- Mikä toimii hyvin?
- Mitä suojaavia- ja/tai voimavaratekijöitä tunnistamme?

SUUNNITELMA

Minkä pitäisi muuttua, jotta lapsen turvallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat?

- Asteikolla 1-10, kuinka turvallista lapsella on? Mihin arvio perustuu?
- Mihin tarvitaan muutosta, jotta turvallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat?
- Miten tukea voi vahvistaa esteiden voittamiseksi?

LÄHTEET

Bronfenbrenner, Urie 1979: The Ecology of Human Development. Harvard University Press, USA.

Bronfenbrenner, Urie 2016: Ekologisten järjestelmien teoria. Teoksessa Vasta, Ross (toim.) Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. Suomentanut Anne Toppi. Tallinna: United Press Global, 221-288.

Fattore, Toby & Mason, Jan & Watson, Elizabeth 2009: When children are asked about their well-being: towards a framework for guiding policy. Child Indicators Research 2 (1), 57-77.

Jaakola, Anne-Mari & Pölkki, Pirjo & Vornanen, Riitta 2023: Lapsen tilanteen arvioinnin osatekijät ja lapsikeskeisyys suomalaisilla sosiaalityöntekijöillä. Yhteiskuntapolitiikka 88 (2023):5–6. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231211153187>

Kamula, Elli-Maria 2024: Sijoitettuna olleiden nuorten aikuisten resilienssi: Perhesuhteiden jännitteet, selviytymiskeinot ja toimijuus. Jyu dissertations 854. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0405-1>

Korpilahti, Ulla & Kettunen, Hanna & Nuotio, Erika & Jokela, Satu & Nummi, Vuokko Maria & Lillsunde, Pirjo (toim.) 2019: Väkivallaton lapsuus – toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Sosiaali- ja terveysministeriö. PunaMusta Oy. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/9f21dc62-4130-444f-b429-15ea7154dda8/content>

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983.

Lamponen, Tuuli 2022: Kiireellisen sijoituksen päätöksenteko lastensuojelun sosiaalityöntekijän työnä. Tampereen yliopiston väitöskirjat 644. Tampereen yliopisto. PunaMusta Oy – Yliopistopaino. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/141402/978-952-03-2509-1.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Lastensuojelulaki 417/2007.

Lastensuojelun laatusuositus 2019. Tekijät: Malja, Marjo & Puustinen-Korhonen, Aila & Petrelius, Päivi & Eriksson, Pia. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019/8. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto, Helsinki. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4067-3>.

Maslow, Abraham H. 1943: A Theory of Human Motivation. Psychological Review, 1943, nro 50(4). Saatavilla: <https://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>

Munro, Eileen 2008: Effective Child Protection. 2. painos. Lontoo: SAGE Publications Ltd.

Mönkkönen, Kaarina & Kekoni, Taru 2020: Monitoimijaisuus työntekijän voimavarana ja haasteena. Teoksessa Hujala, Anneli & Taskinen, Helena (toim.) 2020: Uudistuva sosiaali- ja terveysala. Tampere University Press, Tampere. Saatavilla verkossa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123995/978-952-359-022-9.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Niemi-Weckström, Anu & Turunen, Katri 2022: Pohjoinen lastensuojelu 20-22 -hankemateriaalit. Saatavilla: <https://www.innokyla.fi/fi/toimintamalli/lastensuojelun-tukipakki>

Petrelius, Päivi 2020: Yhteistä työtä perheiden parhaaksi. Arviointi lasten ja perheiden tukena monitoimijaisessa työssä. SOCOM 13.11.2020. Saatavilla https://socom.fi/wp-content/uploads/2020/11/Socom_seminaari_13112020s.pdf Viitattu 18.8.2022.

Petrelius, Päivi & Tulensalo, Hanna & Jaakola, Anne-Mari & Hietämäki, Johanna 2016: Kohti lapsikeskeistä ja kokonaisvaltaista lapsen tilanteen ja tuen tarpeiden arviointia. Teoksessa Petrelius, Päivi & Tulensalo, Hanna & Jaakola, Anne-Mari & Hietämäki, Johanna (toim.): Lapsen elämäntilanteen ja tuen tarpeiden lapsikeskeinen, monitoimijainen arviointi – Tietoa lastensuojelun kehittämisen pohjaksi. Työpaperi 33/2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131363/URN_ISBN_978-952-302-749-7.pdf?sequence=1

STM 2015: Lastensuojelun kiireellistä sijoitusta koskevat muutokset 1.1.2016. Kuntainfo. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: https://stm.fi/documents/1271139/1427058/Kuntainfo_8_2015.pdf/ce4381e3-f413-4c06-945e-73ede882b565

Syty-kouluttajakoulutus 2022: kouluttajina Pyhäjoki, Jukka & Yliruka, Laura. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Tippett, Ann-Mari & Yliruka, Laura 2023: FIT-mittarin pilotointi lastensuojelussa : ensimmäiset askeleet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-103-0>

Tulensalo, Hanna & Kumpulainen, Kirsti & Kekkonen, Marjatta 2017: Monitoimijainen arviointi. Teoksessa Kaukonen, Päivi & Malja, Marjo & Petrelius, Päivi & Rajala, Rika & Tapiola, Mia & Mäkelä, Jukka & Hastrup, Arja (toim.): Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit – Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Saatavilla: <https://www.julkari.fi/items/c0495f04-464d-42df-95e0-497c0995a77d>

Westerlund-Cook, Saija 2023: Lapsuusajan haitallisten ja suojaavien kokemusten sekä toivon merkitys systeemisessä ja suhdeperusteisessa työtöteessä. Teoksessa Linner Matikka, Johanna & Tiia Hipp (toim.): Traumainformoitu työote. PS-kustannus. Otavan Kirjapaino, Keuruu.

Yliruka, Laura 2022: Riskien arviointi systeemisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Puheenvuoro Syty-kahveilla 14.1.2022, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Diat saatavilla: <https://ekollega.fi/-/syty-kahvit-riskien-arviointi-systeemisesti>

Yliruka, Laura 2025: Palautteen avulla parempaa ja vaikuttavampaa lastensuojelua. Itla, Blogit. 11.8.2025. Saatavilla: <https://itla.fi/blogi/palautteen-avulla-parempaa-ja-vaikuttavampaa-lastensuojelua/>. Viitattu 27.1.2026.